

sentligste Betænkelse for Udvalget, vilde Intet, have været naturligere, end om man havde indbudt Ministeren til at forhandle om Sagen og komme ind paa det Spørgsmaal, om det var rigtigt at drage noget Mere eller noget Mindre deraf ind i Loven; eller om det ialtsald ikke vilde have været rigtigt fra Udvalgets Side at optage og godkjende i Betænkningen, forsaavidt man ikke vilde finde det passende at optage det i Loven, visse Hovedgrundsaetninger, som maatte følges ved den endelige Ordning af Stemaet, om jeg saa maa kalde det, for Undervisningen i Skolerne. — Ud denne Betænkelse kunde der være gjort overmaade meget, og det er jo netop ogsaa med Hensyn dertil, at jeg har sagt, at jeg ikke mente, at der var Noget veien for at udvide Paragrafen. Men har Udvalget gjort Noget i saa Henseende? Ikke det Alleringeste! Jeg hørte Intet fra Udvalget, førend som sagt langt inde i Sessjonen, i Slutningen af forrige Maaned, da den fuldfærdige Betænkning kom til at foreligge. Nei, Sandheden er den, at det egentlig slet ikke er dette Punkt, hvorpaa det kommer an. Man maa tale saameget, som man vil, om det Rigtige i at fastslaa, hvad der skal læres i de forskjellige Klasser osv., saa hjælper det dog ikke, thi man maa komme til den Erkjendelse, at det er i høi Grad ufuldstændigt, hvad man kan slaa fast i saadanne Bestemmelser. Hvorledes man end affatter disse Bestemmelser, kunne de dog udføres paa hundrede Maader, hvorover man ikke er Herre. Derfor tilstaar jeg, at Haarene ikke ere komne i nogen sær Bevægelse paa mit Hoved ved at læse de Forordringer, som Flertallet opstiller, af den gode Grund, at man, som man siger, ikke skal tage det saa nøie, som Præsten prædiker. Hvad der staar i saadanne Love, vil altid i Anvendelsen komme til at tage sig en hel Del anderledes ud, for ikke at tale om det Spillerum, som selve Lovens Ord giver. Jeg vil naturligvis ikke lade Tiden gaa bort med at citere, men sikkerly er det, at jeg kunde citere hele lange Sætninger, som virkelig under Belysning af, at de skulle være bestemte, maa tage sig formelig komiske ud, hvilket jeg dog ingenlunde vil sige er Flertallets Skyld. Naar man tilføjer saadanne Epitheta som „god“,

„taalelig“, „almindelig“, eller taler om en „ordentlig“, „forvarlig“ Overfigt, saa kan man derefter opstille meget forskjellige Forordringer, og det vil ganske komme an paa den Fortolkning, som vedkommende Lærer vil give dem, og derfor siger jeg, at dette ikke har meget at betyde, ialtsald meget mindre, end man tror. Men paa den anden Side er det vist, at dette er en Lovgivningsaffære, som man maa ønske at have saa lidt at gøre med som muligt, og jeg er overbevist om, at de 9 af 10 Medlemmer, som her ere tilstede, have en indre Fornemmelse heraf. En anden Sag er det, naar Stigt har været Gjenstand for en sagkyndig Kommissions Overveelse, thi saa kan man dog slutte sig til, at det har været fuldstændig modent drøftet, og endelig kan man naturligvis med Hensyn til enkelte Punkter optage saadanne Bestemmelser som f. Ex., at man ikke ønsker, at dette eller hint Sprog skal læres eller læres i et større Omfang, end det er antydet, hvilket da maa komme til sin nærmere Udvikling og Sværfsættelse af dem, som ere istand til at overse det Hele. — Jeg gjentager altsaa, at dette ikke vilde have frembudt nogen uoverkommelig Vanskelighed, og ved en saadan Forhandling med Udvalget vilde man have fritaget Betænkningen og Forhandlingen for en Del af de Misligheder, som de nu lide under, men ganske vist vilde man ikke derved være kommet ud over Hovedvanskeligheden. Denne maa jeg derfor dvæle Noget ved, thi det er virkelig Hovedsagen, og det Andet har ikke nogen egentlig Betydning. — Man har under Forhandlingerne i disse lange Møder udtalt sig saaledes, at man meget let kunde faa det Indtryk, at der her er fremtraadt et reformatorisk Forslag fra Forsamlingens Side overfor et Ministerium, som holder fast og stædigt paa det Gamle og ikke vil indlade sig paa Noget som helst. Man skalde tro, at man saa at sige var paa Bet til rent at glemme, hvad Ministeriets Forslag egentlig gaar ud paa. Det vil derfor neppe kunne forundre eller forargre Noget, at jeg betragter det som en nærmest mig paahvilende Pligt nu til Slutning, inden man gaar over til Afstemning, at lade det træde noget stærkere frem og vise, at det virkelig er et stort